

ЧУДОМИР ДЯДО ВИДЬО

chitanka.info

Тъй си го спомням — приведен, седнал по турски в левия ъгъл до прозореца на Хаджидончовата кръчма, мъничък, сухичък, с остро носле, което непрекъснато и безпричинно подсмърква.

Голямата от червено сукно канджа, опасла коляното му, опъва с куката си къс сив, от карнобашка вълна шаяк и тънките му пръсти сърчно преплитат няколко реда черни като пиявици гайтани. Пред него на ниско трикрако столче е малката газена лампа, ножицата и парче восък, а отстрани натрупани шаяци, до тях метър, гранчета конци, една пахарка с лъжица и вътре парче сух комат. Всичкото място, което заемаше работилницата му, беше колкото да простреш една нова антерия.

През лятото дядо Видьо си стоеше в селото, където имаше две-три навици, но щом се заесенеше, пристигаше с шарената торбичка на рамо и една бяла ляскова тояжка в ръка, цял побелял, тих и кротък като светец.

Влезе в кръчмата, почисти си, помете ъгъла на одъра, окачи торбичката на стената, постеле мъничкото парцалено чердже и почва работа. Като се научат, че е дошел, занижат се селяни с аби под мишница, помъкнат шаяци и една поръчва калцуни с парченца, други — с капаци, трети — лапчуни, терлици, долами, потури... Един иска потурите да са опънати отзад, други иска бурмалии джобове с три ката гайтан и честа плетеница, а хаджи Дончо пък ще му поръча сукнена салтамарка с тиризи под мишниците и тежък колчаг над лактите.

Разгъва дядо Видьо топовете плат, отмерва, бележи със сапунчето, реже с голямата ножица и трупа, трупа скроеното, че като забие нос и почне да шие, земята да се продъни, не дига очи нагоре и думица не продумва. Само очичките му примигват, примигват през стъклата и тънкото му носле все тъй безпричинно подсмърква при всеки бод често и ритмично като часовник.

Такъв си беше старецът, мълчалив и работен. Не че не чуваше глъчката наоколо, не че не знаеше какво да приказва, но с кого, на кого? На Спас Щенгата ли, който от тъмно до тъмно е пиян, на Луля бабин Ганин ли, който не знае да си обуе цървулите, или на Динка свинаря? Какво има да говори с тях? Умните и работни хора седят ли цял ден из кръчмите? Много знае тази бяла глава и много е видяла и патила. Но за приказки ли е дошъл тук в туй работно време? Едно време хе, на млади години, в Цариград е учил занаята, за комитета

пари е събирал и на Балкапан с дядо Паничкова в една паница попара са яли, ама сега няма време за друго.

И пазарлък не правеше със селяните старецът. От толкова години шие тук през есента и зимата и всеки знае цената. Гайтаня си купува от дюкяна и дорде се работи поръчаното, селяните трябва да му носят ядене. Чорбица ли ще е, фасул ли ще е, или парче сиренце ще е, те си знаят, че каквото му занесат, все ще е доволен. Почне ли да шие потури, да речем, и стопанинът го попита кога ще са готови, без да дигне глава, дядо Видьо ще рече само: „В четвъртък.“

И повече нищо. Какво има за приказване? Той си знае, че два дни ще му носи ядене, и толкова. А че някой го е забравил и го е оставил без храна, нито се сърди, нито нищо. Стане на пладне, надrobi си сухото коматче хляб, останало от предния ден в пахарката, посоли го, полее го с топла водица от чайника, насърба се и сяда пак веднага. Ама дюкянът бил пълен с хора, че се карали или биели, че Спас Щенгата играел ръченица, а Мутата надувал гайдата — понякога само ще поизвие глава, ще погледне над очилата, челото му ще се сбърчи на ситни бръчки, нослето му ще засмърка често-често и пак ще се наведе над работата си.

Какви лудории са се вършили в кръчмата, какви песни, игри, скандали, а дядо Видьо си шие и все шие. Късно вечерта хе, когато вече прималее от умора, както си стои седнал по турски, ще прибере инструментите, ще откачи канджата, ще приседне да вземе едно топче шаяк да го сложи за подглавка, ще притегли проскубания кожух върху си, ще духне лампата и ще легне свит на купчинка.

Като го види тъй Спас Щенгата, ще смушка хаджи Донча и ще му рече:

— Хаджи, виж, виж, дядо Видьо пак подкваси млякото.

И наистина, той свит и мъничък, подгънал кожуха около себе си, той приличаше повече на покрита за затопляне тенджерата с мляко за квасене, отколкото на спящ човек.

От селото му рядко идваха да го навестят. От време на време само куцията му син Нешо ще дойде с магарето да му донесе дрехи за преобличане и една прясна пита хляб и ще си замине. Пет деца имаше старецът, все болни и недъгави, и всички очакваха от сухите му две ръце само. От никого помощ нямаше, затова не му беше до приказки и

веселби. Нужди и черни грижи бяха притиснали бедния му дом и не му даваха време глава да подигне и да отдъхне.

Миналата зима срещу Ивановден старецът нещо се разболя и цял ден стоя тъй на купчинка под кожуха. Хаджи Дончо го попита какво му е, но той пак не отговори, а само тихо изпъшка. Хаджият му сипа липов чай, поднесе му го, но той сръбна веднъж-дваж само и пак се зави презглава и така прекара цялата нощ. На другия ден, още несвършила литургията, кръчмата почна да се пълни със селяни. Беше храмовият празник на селото, та бяха дошли много хора от околните села. Започнаха да черпят ивановците, разпуснаха се гостите, пиеха, разливаха, крещяха, викаха и него даже не го забелязваха. Това продължи през целия ден. Вечерта кръчмата полудя. Писнаха гайди, наду Ибрям зурлата, задумка тъпанът — хора, ръченици, крясък до небето. Спас Щенгата, качен на една маса, играеше кючек, а Динко свинарят с извадена над потурите риза и пробита кошница на главата се кълчеше насреща му отдолу.

Хаджи Дончо, който също му беше прехвърлил и беше съвсем забравил болния дяда Видя, грабна голямото пръстено шуле, дете събираше седем стари оки вино, изтича до зимника, напълни го и като се върна, дигна го над главата си, извика, колкото му глас държи, още от вратата:

— Бря, бря, бряяя! Това е пък от мене!

Подаде след това шулето на първия селянин до него, извади от грамадния си пояс седефен револвер и — пат-пат-пат — задупчи тавана.

— Бря, бря, бряя! — подхвана веселата дружина и едни почнаха да скачат, други си затупаха калпаците в земята, трети почнаха да пеят, а Спас Щенгата, легнал на масата, почна да рита от възторг. Гайдите писнаха на хоро. Десетина души се хванаха за раменете и започнаха „честата“.

— Всички, всички ще играем — изрева голямото гърло на Руся Гъбарят. — Хайде!

И като разкъса хорото, хвана се на пояс и поведе пръта. Налепиха се останалите и се закърши едно пияно хоро за чудо. Рошав, разгърден и потънал в пот, грамадният Гъбар мятеше шарен пош и подвикваше от време на време: „Ицу-ицуу! Ха сега!“ И сякаш не опира у пода.

Като мина край ъгъла, дето работеше дядо Видьо, и забеляза купчинката, се провикна:

— Дядкаа! Майсторе! Ставай! Ставай да изпратим свети Ивана, хайде, дядкаа! Ставай да поиграем! — И без да му мисли много, посегна, сграбчи го тъй, както си беше свит в кожуха, метна го на рамо и пак поведе хорото, но вече толкова много играчи се бяха наловили, че то се затегна и всякой скачаше на място като луд.

Крепено от огромната лапа, мъничкото тяло на дяда Видя подскачаше на рамото му и се друсаше безпомощно. По едно време кожухът се смъкна и сухата восъчна глава на стареца увисна надолу.

— Брей, Гъбар — обади се някой, — болен е човека бе! Остави го да си лежи и не се подигравай със старотията.

Гъбарят се пусна, пресегна с другата ръка, свали го от рамото си и като го прегърна като малко дете, го понесе към леглото му. Когато го положи на малкото парцалено чердже, дядо Видьо вече беше издъхнал.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.